

Pomoč pri prostovoljnem končanju življenja na Nizozemskem in v Sloveniji

Foto Reuters

Tekst
Andrej Pleterski

Potem ko so se v Sloveniji nasprotniki zakonske ureditve pomoči pri prostovoljnem končanju življenja znašli pred zahtevo, da svoje nasprotovanje razumno utemeljijo, je v ospredje stopil Matjaž Zwitter in z ugovori zakonu napolnil knjigo *Pogovarjamo se o evtanaziji*. Njegova teza je, da bi uvedba zakona pripeljala do uničujočega moralnega zdrsa družbenega ravnanja z ostarelimi, bolnimi, onemoglimi. Ker gre za povsem hipotetično napoved prihodnosti, jo skuša utemeljiti s svojim videnjem razmer na Nizozemskem, kjer so tak zakon sprejeli že pred osemnajstimi leti.

Običajno je tako, da vidimo tisto, kar si želimo videti, in Zwitter išče zlorabe, da dokáže obstoj spolzkega pobočja družbene morale na Nizozemskem. Ker jih želi videti, jih tudi z lahkoto najde: zdravniki ne poročajo o vseh evtanazijah, življenje pomagajo končati bolnikom, ki niso dali izrecne pisne prošnje, evtanazirajo dementne in duševno bolne. Zanj je vse to dokaz uveljavljanja nacistične etike. Vendar pogled za to dokazno kuliso pokaže drugačno sliko.

Kdor se želi podrobno informirati, kakšno je bilo stanje na Nizozemskem petnajst let po uveljavitvi zakona o pomoči pri končanju življenja, si lahko prebere obsežno petletno poročilo iz leta 2017, ki natančno razčlenjuje postopke in okoliščine tamkajšnjega izvajanja evtanazije. V dosedanji izmenjavi mnenj med Zwitterom in menoj se je že izkazalo, da njega te okoliščine ne zanimajo in jih zato tudi ne pozna, ker ni prebral poglavij, ki razumno pojasnijo, da zdravniki pojem *evtanazija* razumejo drugače kot anketni vprašalnik petletnega poročila, da

poleg pisnih dokazov za prošnje in soglasja, ki jih Zwitter pogreša, obstajajo tudi zvočni, slikovni dokazi in priče, da imajo pravico do pomoči pri končanju življenja tudi duševno bolni in dementni ter je tudi po aprilskem sklepu nizozemskega vrhovnega sodišča evtanazija dementnih, ki ne morejo več ponoviti prošnje, možna. Vse to kaže zakulisje stanja na Nizozemskem.

Pri iskanju zlorab na Nizozemskem sta možna dva povsem različna pristopa. V štaliničnem je kriv vsakdo, ki se mu nedolžnosti ne posreči izrecno dokazati. Dokazno breme je na obtoženem. V demokratičnem sodstvu obratno velja načelo nedolžnosti, kar pomeni, da je vsakdo nedolžen, dokler sodišče ne dokaže njegove krivde. Zwitter oprijemljivih dokazov doslej ni predložil. Upoštevanju različnih okoliščin in kontekstov se izogiba, samovoljno interpretira izolirane podatke. Domnevno krivdo Nizozemcev utemeljuje samo s svojo trdno vero, da so krivi. Zgolj vera pa narave stvari seveda ne dokazuje. Nekoč so ljudje trdno verjeli, da je zemlja ploska, pa kljub temu ni. In kljub njegovi trdni veri niti nizozemsko sodstvo niti nemško ustavno sodišče ne ugotavljata, da bi bila uzakonitev pomoči pri prostovoljnem končanju življenja problematična.

Kako vidi, kar želi, je Matjaž Zwitter ponovno dokazal v javnem pozivu vladi in strokovni svetovadni skupini, kjer jih je kot onkolog poučeval, kakšna je ustrezna strategija testiranja v razmerah epidemije koronavirusa. Svoje nasvete za bistveno večji obseg testiranja je utemeljeval s trditvijo, da v Nemčiji testirajo »več kot 500.000 oseb na teden, to število pa nameravajo v prihodnjem obdobju še povečati« (Delo, 4. april 2020). Trditev je bila objavljena v štirinajstem tednu leta. Po uradnih podatkih Inštituta Roberta Kocha (*Epidemiologisches Bulletin 20/2020*) so v tistem tednu v Nemčiji skupno testirali 408.348 ljudi, v vseh

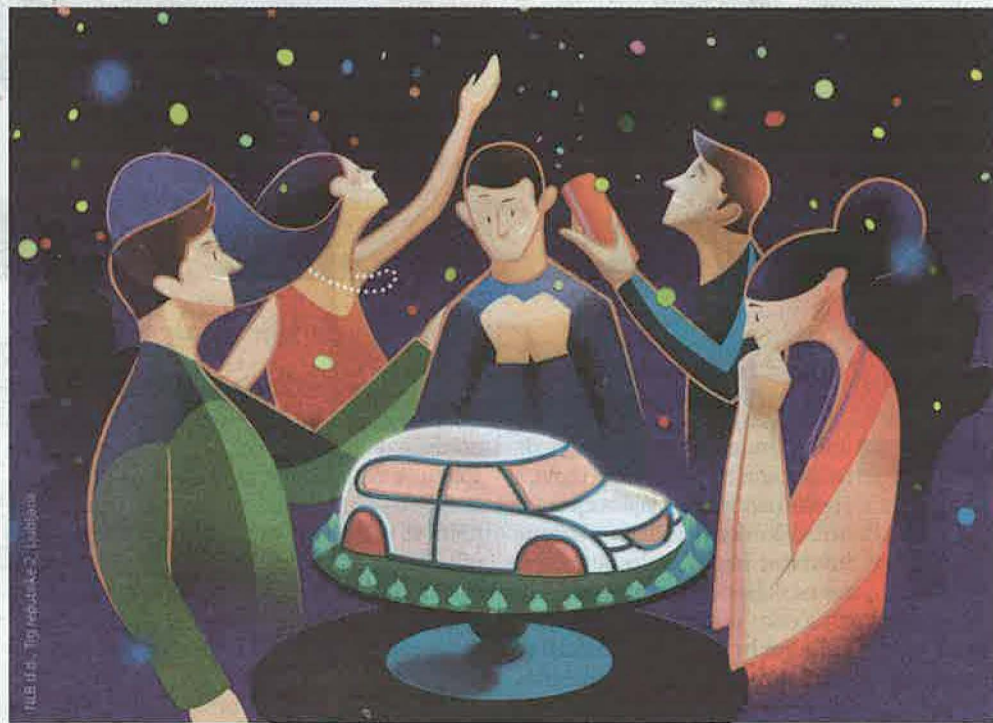
predhodnih in poznejših tednih pa manj, kar opazno odstopa od Zwitterove trditve in dokazuje, da ni vse res, kar vidi on, in da obstaja tudi marsikaj, česar ne vidi. Toda o resničnosti svojega videnja je tako prepričan, da trdi, da sem zaslepljen, ker ne vidim vsakomur očitnih zlorab na Nizozemskem (Delo, 14. marec 2020).

Trditev molče predpostavlja, da bi videl to, kar vidi on, če bi gledal tako kot on. Vedno se rad naučim česa novega in pripravljem sem se živeti v njegov pogled, ki ve ne samo to, da del poročil o evtanazijah na Nizozemskem manjka, ampak tudi to, da manjka zato, ker s tem zdravniki prikrivajo nepravilnosti v postopkih. Taka podmena se lahko rodi samo zdravniku, ki dobro pozna pravilne in nepravilne postopke. Ker pa Matjaž Zwitter nizozemskih postopkov ne pozna, je do svojega spoznanja lahko prišel samo v Sloveniji, kjer je poklicno deloval. In ne pozabimo, razpravljamo o zakonu, ki bo veljal v Sloveniji, zato je poznavanje okolja, v katero bo umeščen, še kako pomembno.

Od leta 2008, ko je bil sprejet zakon o pacientovih pravicah (ZPacP), obstaja pravica

pacienta do informiranosti in s tem pojasnilna dolžnost zdravnika o vseh medicinskih posegih (20. člen). Nadalje je za medicinske posege potrebna privolitev pacienta, ki je za vse posege, ki so povezani z večjim tveganjem ali obremenitvijo, nujno pisna (26. člen). Zakon o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja bo vsekakor pomembno temeljil tudi na teh dveh sestavinah, torej na obveščeni in na pisnem izražanju volje pacienta. Zato je tudi dosedanja praksa izvajanja 20. in 26. člena ZPacP za pripravo prihodnjega zakona pomembna.

Ker velja, da je treba najprej pomesti pred svojim pragom, ne bom vprašal Matjaža Zwittera, kaj ve o izpolnjevanju naštetih dveh členov pri svojih kolegih, ampak naj pove samo zase, ali obstajajo ustrezna pisna soglasja za vse njegove paciente, še posebej je zanimivo, ali obstajajo tudi za vse tiste, ki so po terapiji umrli. In kaj naj si mislimo, če se izkaže, da takega soglasja ni mogoče predložiti za prav vse paciente? Moramo na te primere pomanjkljive dokumentacije gledati tako, kot on gleda nizozemske kolege? ●

Dobrodošel.

Lizing spet v NLB Skupini.

V NLB Skupino se vrača lizing v novi preobleki. **NLB Lease&Go** ohranja vse znanje, hkrati bo hitrejši in enostavnejši za uporabnike.

NLB Skupina
Za vse, kar sledi.